

СУБ'ЄКТ-СУБ'ЄКТНА ВЗАЄМОДІЯ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Аналізується актуальна педагогічна проблема формування культури суб'єкт-суб'єктної взаємодії в процесі професійної підготовки майбутніх офіцерів Збройних сил України. Вимоги до сучасного офіцера, зумовлені досвідом виконання ЗСУ службово-бойових завдань в Операції об'єднаних сил (Антитерористичній операції), визначають потребу щодо формування особистості курсанта – майбутнього офіцера як суб'єкта військово-професійної діяльності. Однією з визначальних є вимога забезпечення налагодження та ефективного функціонування суб'єкт-суб'єктної взаємодії в освітньому процесі ВВНЗ. Проблема суб'єкт-суб'єктної взаємодії є однією з ключових у психолого-педагогічній теорії і практиці і вимагає перебудови процесів навчання і виховання суб'єктів освіти, в тому числі й майбутніх офіцерів, маючи на меті становлення курсанта як суб'єкта навчання та первинної військово-професійної діяльності.

В умовах протидії збройній агресії сучасні ЗСУ потребують компетентних офіцерів, що вимагає адекватної організації їх підготовки у ВВНЗ. Одним із визначальних критеріїв успішності офіцера та його здатності до виконання покладених завдань є здатність налагоджувати та підтримувати суб'єкт-суб'єктні стосунки з підпорядкованими військовослужбовцями, колегами-офіцерами та керівництвом.

Розуміючи освітню діяльність ВВНЗ як цілеспрямований, чітко регламентований освітніми стандартами, керівними документами, планами та навчальними програмами керований процес засвоєння майбутнім офіцером знань, умінь і навичок, розвиток і становлення його як повноцінної особистості, в якому курсант виступає як її суб'єкт, носій предметно-практичної активності і пізнання, констатуємо, що вищезазначене є лише однією із сторін цілісного професійного та особистісного формування його як офіцера, управлінця та фахівця окремого напрямку професійної діяльності.

Ключові слова: суб'єкт, суб'єктність, суб'єкт-суб'єктна взаємодія, професійна підготовка, вищий військовий навчальний заклад, майбутній офіцер, військово-професійна діяльність.

Потреба у формуванні суб'єкт-суб'єктної взаємодії майбутніх офіцерів Збройних сил України (ЗСУ) під час навчання у вищих військових навчальних закладах (ВВНЗ) зумовлена низкою чинників, визначальними з яких є необхідність модернізації змісту вищої військової освіти з огляду на домінуючу освітню парадигму щодо організації суб'єкт-суб'єктної взаємодії в умовах ВВНЗ, забезпечення можливості для розгортання індивідуального освітнього маршруту майбутнього офіцера, невідповідністю форм і методів організації освітнього процесу щодо формування курсанта як суб'єкта навчальної та первинної військово-професійної діяльності та його професійної суб'єктності, недостатнім рівнем розробки концептуальних основ розвитку суб'єкт-суб'єктної взаємодії в освітньому процесі ВВНЗ.

Визначаючи розвиток майбутнього офіцера як суб'єкта навчальної та первинної військово-професійної діяльності як один із пріоритетів вищої військової освіти, ми поділяємо погляди О. Бойка: "Підхід до курсанта – майбутнього військового фахівця – як до об'єкта, а не суб'єкта навчання, призводить до його відчуження від процесу професійної підготовки. У результаті навчання втрачає для нього свій первісний зміст. Знання виявляються зовнішніми стосовно його реального життя. Також відчуженням від загального процесу навчання виявляється і науково-педагогічний працівник, викладач ВВНЗ, позбавлений можливості самостійно ставити мету, вибирати засоби і методи своєї діяльності. Він перестає орієнтуватися на особистість свого підопічного, його здатності, можливості й інтереси" [3, с. 76].

Потреба у підготовлених офіцерах як ефективних управлінців та командирах зумовлює забезпечення активної участі курсантів в освітньому процесі ВВНЗ, створення умов формування якостей та засвоєння інформації в процесі власної активної та ініціативної діяльності через співпрацю з науково-педагогічними працівниками та адміністративно-командним складом, розвитку власного потенціалу та суб'єктної позиції відповідно як до індивідуальних потреб, так і визначених завдань військової служби та навчання, здатності вносити зміни у діяльність та корегувати її з урахуванням поставленої мети.

Реалізація вищезазначеної потреби об'єктивно є неможливою без створення ефективної взаємодії усіх учасників освітнього процесу ВВНЗ, що зумовлює формування та розвиток суб'єкт-суб'єктної взаємодії між керівництвом, науково-педагогічними працівниками та курсантами у процесі їхньої спільної навчальної та військово-професійної діяльності.

Мета статті – аналіз проблеми формування суб'єкт-суб'єктної взаємодії між суб'єктами освітньої діяльності вищого військового навчального закладу: адміністративно-командним складом, науково-педагогічними працівниками та курсантами, оскільки зумовлена педагогічна проблема ще не має достатнього теоретичного, методологічного та методичного обґрунтування в педагогічній науці.

Взаємодія курсантів та науково-педагогічних працівників займає особливе місце у складній системі соціально-педагогічних зв'язків у процесі професійної підготовки майбутнього офіцера, бо виступає провідним інтегруючим фактором усіх інших зв'язків: курсанти та науково-педагогічні працівники як визначальні суб'єкти освітнього процесу ВВНЗ перебувають у динамічному стані постійної зміни та розвитку через

зміни в їх ставленні до навколишнього світу, військово-професійної діяльності, майбутньої професії офіцера ЗСУ, що зумовлює побудову та корегування ієрархії цінностей та мотивів.

Пошук шляхів забезпечення ефективної взаємодії суб'єктів освітньої діяльності, нагальна потреба вдосконалення процесу підготовки суб'єкта професійної діяльності та майбутніх офіцерів зокрема спонукали вчених до дослідження окресленої проблеми, що знайшло своє відображення у таких концептуальних напрямках: створення умов для особистісного розвитку та успішної професійної діяльності (В. Сластьонін); забезпечення формування потреби в самоосвіті та самотворенні (Ю. Сенько, М. Фроловська); розвиток таких суб'єктних якостей особистості, як відповідальність, соціальна відповідальність, рефлексія, потреба в самореалізації (Г. Васянович, В. Серигов, О. Капінус); забезпечення умов розвитку, професійного зростання та самовдосконалення особистості (В. Лисовський); створення умов самореалізації та саморозвитку офіцера (В. Осьодло, В. Ягупов та ін.).

Згідно з трактуванням, зазначеним у “Великому тлумачному словнику сучасної української мови”, дефініція “взаємодія” визначається як “співдія, співдіяння; взаємний зв'язок між предметами у дії, а також погоджена дія між ким-, чим-небудь” [4, с. 1409].

Ми поділяємо погляди О. Аніщенко, яка під взаємодією розуміє “процес безпосереднього або опосередкованого впливу суб'єктів один на одного, який породжує причину зумовленості їхніх дій і взаємозв'язок” [2, с. 9].

Узагальнення поглядів С. Рубінштейна дає змогу дійти висновку, що взаємодія суб'єктів як цілісність має суттєві можливості розвитку і саморозвитку, здійснює вплив як на організацію процесу, в якому воно розвивається, так і на його учасників та їхні стосунки [7].

Стосовно майбутніх офіцерів ми поділяємо думку О. Леонтєва, який міжсуб'єктну взаємодію пропонує розглядати як матеріально-практичну взаємодію учасників єдиного колективного діяльнісного процесу. При цьому, на думку автора, вони як повноцінні суб'єкти активні та вільні, а міжсуб'єктна взаємодія виявляється умовою та фундаментом предметної діяльності в усіх її формах, видах та типах [6, с. 128].

Наукову дефініцію “взаємодія” у контексті дослідження питання формування суб'єкт-суб'єктної взаємодії в майбутніх офіцерів ЗСУ в процесі професійної підготовки ми розглядаємо як процес взаємообміну смислами між курсантами, науково-педагогічними працівниками та адміністративно-командним складом ВВНЗ як суб'єктами, що відбувається через комунікацію та діяльність, створює міжособистісні стосунки та передбачає спільний результат.

Підготовка майбутнього офіцера до організації суб'єкт-суб'єктної взаємодії з іншими суб'єктами військово-професійної діяльності здійснюється в освітньому просторі ВВНЗ, що зумовлює пошук ефективних механізмів забезпечення її дієвості та формування готовності як науково-педагогічних працівників, адміністративно-командного складу, так і майбутніх офіцерів до її сприйняття, усвідомлення та реалізації. Проблема забезпечення формування та розвитку суб'єкт-суб'єктної взаємодії перебуває в безпосередній залежності від рівня сформованості суб'єктності та суб'єктної позиції усіх учасників освітньої діяльності ВВНЗ.

Як зазначав В. Сухомлинський, завданням навчання є розвиток творчих сил кожної окремої особистості в умовах колективної співдружності на основі етико-естетичних цінностей, інтересів, потреб [8, с. 206].

Дослідження питання організації суб'єкт-суб'єктної взаємодії перебувало у спектрі наукових інтересів Б. Ананьєва, Л. Божович, О. Запорожця, О. Леонтєва, Б. Ломова, В. М'ясищева, якими здійснено теоретичне узагальнення поняття “суб'єкт-суб'єктна взаємодія”, визначено її форми та досліджено потенціал в освітній діяльності.

З огляду на специфічні особливості ВВНЗ та умови навчання майбутніх офіцерів, нам імponує погляд О. Легун, яка умовами розвитку орієнтації на суб'єкт-суб'єктну взаємодію визначає створення психологічного середовища, активізацію механізму особистісної рефлексії свідомого ставлення до себе як суб'єкта взаємодії й партнерської установки на іншу особистість [5].

Ми поділяємо погляди В. Якуніна, який вказує, що студент має виступати не як пасивний об'єкт педагогічного управління і простий накопичувач знань, а насамперед як суб'єкт пізнавальної діяльності, який своєю активністю визначає результати навчальної діяльності [10, с. 145], що значною мірою притаманне і процесу професійної підготовки майбутнього офіцера у ВВНЗ.

Розглядаючи суб'єкт-суб'єктну взаємодію як процес взаємообміну смислами між курсантами, науково-педагогічними працівниками та адміністративно-командним складом ВВНЗ як суб'єктами, що відбувається через комунікацію та діяльність, створює міжособистісні стосунки та передбачає спільний результат, ми її трактуємо як найвищий рівень професійної взаємодії в просторі ВВНЗ, що характеризується співпрацею, з одного боку, адміністративно-командного складу, науково-педагогічних працівників, з другого боку – курсантів як суб'єктів військово-професійної та навчальної діяльності. Процес налагодження та розвитку суб'єкт-суб'єктної взаємодії відбувається поетапно за такою послідовністю: курсант як суб'єкт об'єкт-суб'єктної взаємодії, курсант як суб'єкт суб'єкт-об'єктної взаємодії та курсант як суб'єкт суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

Суб'єкт-суб'єктні стосунки між адміністративно-командним складом, науково-педагогічними працівниками та майбутніми офіцерами передбачають формування світогляду та діяльність зумовлених суб'єктів, побудову та підтримання стосунків, сприйняття себе та інших як повноцінних суб'єктів навчальної та

військово-професійної діяльності, що є основою для налагодження та підтримання суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

О. Леонт'єв, характеризуючи освітнє середовище через діяльність його суб'єктів, вказує, що "ставлення людини до середовища визначається кожного разу не середовищем і не абстрактними властивостями особистості, а саме змістом її діяльності, рівнем її розвитку <...> суб'єкт поза її діяльністю щодо дійсності, до її "середовища" є така ж абстракція, як і середовище поза його ставленням до суб'єкта" [6, с. 8].

Освітнє середовище ВВНЗ має низку особливостей, зумовлених поєднанням освітньої діяльності з виконанням обов'язків військової служби більшістю суб'єктів освітнього процесу: військовослужбовцями є адміністративно-командний склад, курсанти та більшість науково-педагогічних працівників, що визначає освітнє середовище ВВНЗ як винятково професійно орієнтоване.

Ми поділяємо погляди Б. Ананьєва, який основними ознаками професійно орієнтованого середовища визначає такі:

1) є частиною освітнього простору, що охоплює всі його структури, що включені в ситуації вивчення профільних дисциплін, а його властивості суттєво визначаються характеристиками зовнішньої системи (освітнього середовища ВНЗ загалом, освітнього простору та ін.);

2) є відкритою динамічною соціальною системою, що розвивається, володіє внутрішніми механізмами функціонування розвитку й саморозвитку, при цьому властивість організованості середовища включає процеси внутрішньої диференціації, внаслідок чого потоки інформації, матеріалів, енергії, людей організуються згідно з її цілями й функціями;

3) має межі, що залежать від якісних характеристик її структурних елементів (від властивостей суб'єктів освітнього процесу, їхньої активності, рівня розвитку особистісних якостей, різноманіття методів і засобів, застосовуваних у процесі навчання, інтенсивності процесів, що протікають у середовищі тощо) [1].

На підставі аналізу поглядів науковців до визначення освітнього середовища та професійно орієнтованого освітнього середовища, з урахуванням специфічних особливостей, притаманних вищим військовим навчальним закладам професійно орієнтоване освітнє середовище ВВНЗ визначаємо як комплексну багаторівневу систему формування та розвитку курсанта як суб'єкта військово-професійної діяльності, що функціонує в умовах інтеграції навчальної та військово-професійної сфер діяльності майбутнього офіцера.

Особливостями професійно орієнтованого середовища ВВНЗ, які, на наше переконання, є визначальними для формування у майбутніх офіцерів культури суб'єкт-суб'єктної взаємодії, є:

– створення та функціонування освітнього процесу ВВНЗ на єдиній нормативно-правовій базі та використання педагогічно зумовлених концептуальних основ організації професійної підготовки майбутніх офіцерів як управлінців, військовослужбовців та фахівців окремого напряму діяльності;

– наявність дієвої системи побудови та розвитку суб'єкт-суб'єктних стосунків між науково-педагогічними працівниками, адміністративно-командним складом та курсантами як повноправними суб'єктами освітньої діяльності ВВНЗ;

– готовність усіх суб'єктів освітньої діяльності ВВНЗ до налагодження та використання в освітній діяльності дієвих механізмів використання суб'єкт-суб'єктної взаємодії під час навчання та виконання обов'язків військової служби.

Професійно орієнтоване середовище ВВНЗ через притаманні особливості, як-то статус курсанта як військовослужбовця з перших днів навчання, поєднання освітньої діяльності з виконанням завдань військової служби, специфічний зміст, способи організації і прийоми взаємодії між науково-педагогічними працівниками, адміністративно-командним складом та майбутніми офіцерами, впливає на формування його цінностей та зумовлює особливий статус курсанта ВВНЗ порівняно зі студентом цивільного закладу вищої освіти.

Враховуючи, що майбутній офіцер як випускник ВВНЗ має бути готовим до реалізації функціональних повноважень у професійній, управлінській та педагогічній діяльності в частинах та підрозділах ЗСУ, саме професійно орієнтоване освітнє середовище забезпечує прийняття та схвалення усталених у військовій діяльності норм та правил, його професійне соціальне самовизначення та визначення індивідуального шляху побудови професійної кар'єри, формування системи ціннісних орієнтирів, ідентифікацію себе з військовою службою та професією офіцера, набуття життєвого та військово-професійного досвіду.

Отже, під професійно орієнтованим середовищем ми розуміємо сукупність основних елементів ВВНЗ: територію, де розташований навчальний заклад, що є одночасно освітнім простором та місцем виконання завдань військової служби та військових ритуалів із військово-професійним тематичним наповненням та естетичним насиченням символами служіння українському народові; військові полігони як місце набуття практичних навичок курсантами.

Суб'єктами професійно орієнтованого середовища ВВНЗ є адміністративно-командний склад: керівництво ВВНЗ, офіцери відділів, відділень та служб, начальники факультетів, командири навчальних курсів та курсові офіцери; науково-педагогічні працівники як із числа військовослужбовців, так і працівників ЗСУ; навчальні курси та групи курсантів, окремі курсанти.

Серед засобів формування курсантів як майбутніх офіцерів та формування культури суб'єкт-суб'єктної взаємодії в просторі ВВНЗ ми виокремлюємо військово-професійну та навчальну діяльність, морально-психологічне забезпечення навчальної діяльності та виконання завдань військової служби курсантами, куль-

турно-виховну, просвітницьку роботу, організацію дозвілля та побуту, які чітко зумовлені вимогами керівних документів, наказів та розпоряджень, організуються адміністративно-командним складом та визначені у внутрішньому розпорядку.

До умов, створення яких у ВВНЗ сприяє формуванню культури суб'єкт-суб'єктної взаємодії у майбутніх офіцерів у процесі професійної підготовки, ми зараховуємо:

1) забезпечення мотивації майбутніх офіцерів до військової служби та професії офіцера зокрема через формування особистих смислів і цілей освітньої та військово-професійної діяльності, набуття умінь рефлексії;

2) збагачення освітнього процесу практичними компонентами через вирішення ситуаційних завдань військово-професійного спрямування на основі аналізу виконання службово-бойових завдань із залученням носіїв бойового та службового досвіду, бо "тільки особистість може діяти на розвиток і визначення особистості, тільки характером можна формувати характер" [9, с. 23];

3) формування сприятливого емоційного середовища на основі взаємоповаги та довіри, визнання курсанта як повноправного суб'єкта освітньої та військово-професійної діяльності через запровадження механізмів співробітництва між суб'єктами цієї діяльності, взаємний розвиток їх суб'єктності;

4) забезпечення суб'єктного характеру взаємодії між адміністративно-командним складом, науково-педагогічними працівниками та курсантами в умовах професійно орієнтованого середовища ВВНЗ.

Створене професійно орієнтоване середовище ВВНЗ є простором взаємодії між суб'єктами освітньої діяльності, що через реалізацію притаманних йому особливостей забезпечує створення умов формування культури суб'єкт-суб'єктної професійної взаємодії у майбутніх офіцерів.

Висновки. Формування суб'єкт-суб'єктної взаємодії у майбутніх офіцерів у процесі професійної підготовки є процесом взаємообміну смислами між адміністративно-командним складом, науково-педагогічними працівниками та курсантами, що відбувається через комунікацію та діяльність в умовах професійно орієнтованого середовища ВВНЗ, характеризується спрямованістю суб'єктів освітнього процесу ВВНЗ до внутрішнього світу один одного, співробітництвом, передбачає розвиток умінь прогнозувати свої вчинки та діяльність, здатність до самостійного пошуку нетипових варіантів вирішення військово-професійних завдань, сприяє розкриттю суб'єктного потенціалу та формуванню суб'єктної професійної позиції майбутніх офіцерів.

Підготовка курсантів до суб'єкт-суб'єктної взаємодії передбачає організацію освітнього процесу на основі співпраці його суб'єктів, взаємний вплив учасників освітнього процесу, саморозвиток майбутніх офіцерів, формування їхньої суб'єктної позиції під час взаємодії, розвиток навичок та вмінь бути самостійними суб'єктами військово-професійної діяльності.

Сформована культура суб'єкт-суб'єктної взаємодії сприяє розкриттю особистісного потенціалу курсантів, формуванню їх суб'єктної позиції, рефлексивності та відповідальності, професійному самовизначенню та самоактуалізації як особистості та військового професіонала.

Подальшими перспективами дослідження в зазначеному напрямі є розроблення методики формування культури суб'єкт-суб'єктної взаємодії у вищому військовому навчальному закладі з використання потенціалу суб'єктно-діяльнісних та тренінгових технологій.

Використана література:

1. Ананьев Б. Г. О проблемах современного человекознания. Санкт-Петербург, 2001. 272 с.
2. Аніщенко О. В. Теоретичне і виробниче навчання у професійно-технічних навчальних закладах: короткий термінологічний словник. Київ, 2012. 103 с.
3. Бойко О. В. Теоретико-методичні проблеми формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів Збройних Сил України: монографія. Львів: АСВ, 2014. 543 с.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ, 2007. 1736 с.
5. Легун О. М. Розвиток у педагогів орієнтації на суб'єкт-суб'єктну взаємодію у процесі післядипломної освіти: автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07. Київ, 2005. 22 с.
6. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность. Москва, 1975. 304 с.
7. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. Санкт-Петербург, 2001. 720 с.
8. Сухомлинський В. О. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості: вибрані твори. Київ: Рад. школа, 1983. Т. 1. 197 с.
9. Ушинський К. Д. Человек как предмет воспитания: опыт педагогической антропологии. Москва, 2004. 576 с.
10. Якунин В. А. Педагогическая психология: учебное пособие. Санкт-Петербург: Изд-во Михайлова В. А., 2000. 349 с.

References:

1. Ananiev B. H. O problemakh sovremennoho chelovekoznanija. Sankt-Peterburh, 2001. 272 s.
2. Anishchenko O. V. Teoretychne i vyrobnyche navchannia u profesiino-tekhnichnykh navchalnykh zakladakh: korotkyi terminolohichnyi slovnyk. Kyiv, 2012. 103 s.
3. Boiko O. V. Teoretyko-metodychni problemy formuvannia liderskoj kompetentnosti maibutnih ofitseriv Zbroinykh Syl Ukrainy: monohrafiia. Lviv: ASV, 2014. 543 s.
4. Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoj movy (z dod. i dopov.) / uklad. i holov. red. V. T. Busel. Kyiv, 2007. 1736 s.
5. Lehun O. M. Rozvytok u pedahohiv oriientsatsii na subiekt-subiektnu zaiemodiiu u protsesi pisljadiplomnoi osvity: avtoref. dys. ... kand. psykhol. nauk: 19.00.07. Kyiv, 2005. 22 s.

6. Leontev A. N. Deiatelnost. Soznanye. Lychnost. Moskva, 1975. 304 s.
7. Rubynshtein S. L. Osnovy obshchei psikhologii. Sankt-Peterburh, 2001. 720 s.
8. Sukhomlynskyi V. O. Problemy vykhovannia vsebichno rozvynenoi osobystosti : vybrani tvory. Kyiv : Rad. shkola, 1983. T. 1. 197 s.
9. Ushynskyi K. D. Chelovek kak predmet vospityaniya : opyt pedahohycheskoi antropologii. Moskva, 2004. 576 s.
10. Iakunyn V. A. Pedahohycheskaia psikhologiya : uchebnoe posobyе. Sankt-Peterburh : Yzd-vo Mykhailova V. A., 2000. 349 s.

Капинус О. С. Субъект-субъектное взаимодействие в профессиональной подготовке будущих офицеров Вооруженных сил Украины.

Анализируется актуальная педагогическая проблема формирования культуры субъект-субъектного взаимодействия в процессе профессиональной подготовки будущих офицеров Вооруженных сил Украины. Требования к современному офицеру, обусловленные опытом выполнения ВСУ служебно-боевых задач в Операции объединенных сил (Анти-террористической операции), определяют потребность в формировании личности курсанта – будущего офицера как субъекта военно-профессиональной деятельности. Одним из определяющих является требование обеспечения и эффективного функционирования субъект-субъектного взаимодействия в образовательном процессе вуза. Проблема субъект-субъектного взаимодействия является одной из ключевых в психолого-педагогической теории и практике и требует перестройки процессов обучения и воспитания субъектов образования, в том числе и будущих офицеров, с целью становления курсанта как субъекта обучения и первичной военно-профессиональной деятельности.

В условиях противодействия вооруженной агрессии современные ВСУ нуждаются в компетентных офицерах, что требует адекватной организации их подготовки в вузах. Одним из основных критериев успешности офицера и его способности к выполнению возложенных задач является способность налаживать и поддерживать субъект-субъектные отношения с подчиненными военнослужащими, коллегами-офицерами и руководством.

Понимая образовательную деятельность вуза как целенаправленный, четко регламентированный образовательными стандартами, руководящими документами, планами и учебными программами управляемый процесс усвоения будущим офицером знаний, умений и навыков, развитие и становление его как полноценной личности, в котором курсант выступает в качестве ее субъекта, носителя предметно-практической активности и познания, констатируем, что вышеупомянутое является лишь одной из сторон целостного профессионального и личностного формирования его как офицера, как управленца и как специалиста отдельного направления профессиональной деятельности.

Ключевые слова: субъект, субъектность, субъект-субъектное взаимодействие, профессиональная подготовка, высшее военное учебное заведение, будущий офицер, военно-профессиональная деятельность.

Kapinus O. S. Sub-subject interaction in training future officers of the armed forces of Ukraine.

The article analyzes the actual pedagogical problem of forming a culture of subject-subject interaction in the process of professional training of future officers of the Armed Forces of Ukraine. Requirements for a modern officer, determined by the experience of implementing the military service tasks of the Armed Forces of the Combined Forces Operation (Antiterrorist Operation), determine the need for the formation of the personality of a cadet – the future officer as a subject of military-professional activity. One of the defining is the requirement to ensure the establishment and effective functioning of the subject-subjective interaction in the educational process of the Second World War. The problem of subject-subject interaction is one of the key in psychological and pedagogical theory and practice and requires the restructuring of education and training of subjects of education, including future officers, with the aim of becoming a cadet as a subject of learning and primary military-professional activities.

In a situation of counteracting armed aggression, the modern Armed Forces of Ukraine need competent officers, which requires an adequate organization of their training at the Second World War. One of the decisive criteria for the success of an officer and his ability to perform his assigned tasks is the ability to establish and maintain a subject-subject relationship with subordinate servicemen, officers and officers.

Understanding the educational activities of the Second World War as a focused, clearly regulated educational standards, guidance documents, plans and training programs, the process of mastering by the future officer of knowledge, skills and abilities, development and formation of him as a full-fledged person in which the student acts as its subject, the carrier subject-practical activity and knowledge, we note that the aforementioned is only one of the sides of a holistic professional and personal formation of him as an officer, as a manager and as a specialist of a separate profession.

Key words: subject, subjectivity, subject-subject interaction, professional training, higher military educational institution, future officer, military-professional activity.